

Justitiedepartementet

Vår referens: 22-10715, Er referens: Ju2022/01969

Post- och telestyrelsens remissvar över Säkerhetspolisens hemställan om skärpta krav på underlag vid säkerhetsprövning

PTS uppdrag

Post- och telestyrelsen (PTS) har enligt 1 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen ett samlat ansvar inom postområdet och området för elektronisk kommunikation. Post- och telestyrelsen är även beredskapsmyndighet och sektorsansvarig myndighet enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap. Enligt säkerhetsskyddslagstiftningen är PTS tillsynsmyndighet över enskilda verksamhetsutövare inom områdena elektronisk kommunikation och posttjänst. PTS lämnar med utgångspunkt från myndighetens ansvarsområde nedanstående synpunkter på Säkerhetspolisens hemställan om skärpta krav på underlag vid säkerhetsprövning.

Sammanfattning

PTS delar Säkerhetspolisens problembeskrivning när det gäller betydelsen av anknytning till utlandet vid säkerhetsprövningen. PTS bedömer att de föreslagna tilläggen i säkerhetsskyddsförordningen ökar tydligheten för verksamhetsutövarna kring behovet av att beakta anknytningen till utlandet vid säkerhetsprövningen. PTS ser dock att det finns utmaningar med de föreslagna ändringarna vilka redovisas nedan. PTS anser att verksamhetsutövarna behöver mer vägledning fokuserad på betydelsen av koppling till utlandet samt att frågorna behöver utredas ytterligare innan tillägg kan införas i säkerhetsskyddsförordningen.

Synpunkter

Anknytning till utlandet

Den omständigheten att en person som säkerhetsprövas har eller har haft utländskt medborgarskap är redan idag en sårbarhet som ska beaktas vid säkerhetsprövningen. Detsamma gäller om personen har annan stark anknytning till utlandet genom t.ex. starka familjeband.

PTS ser behov av förtydligande i föreslagna tillägg i förordning och föreskrifter om kraven gäller både för den som har eller *har haft* utländskt medborgarskap.

För att verksamhetsutövare, i synnerhet enskilda verksamhetsutövare, ska kunna göra en välgrundad och rättssäker bedömning av betydelsen av anknytning till utlandet krävs mer vägledning än vad som finns tillgängligt idag. Följande frågor behöver belysas i den fortsatta beredningen av ärendet

- vilka länder kan vara relevanta vid bedömningen,
- är det några länder som är mer aktuella inom vissa verksamhetsområden,
- gäller det alla typer av befattningar,
- gäller det skydd mot spionage och/eller sabotage,
- vilka tidsperspektiv ska beaktas,
- gäller det en säkerhetsprövads medkontrollerad eller även andra familjemedlemmar?

Vissa av dessa faktorer skulle kunna tydliggöras i Säkerhetspolisens föreskrifter eller vägledningar. Andra faktorer, t.ex. en precisering av vilket tidsspänn som ska beaktas – eventuellt olika långt tidsspänn beroende på säkerhetsklass - skulle behöva föreskrivas i förordningen.

Frågan om anknytning till utlandet innehåller också en del mer komplexa överväganden. Genom att den person som ska säkerhetsprövas själv ska ta fram tillförlitliga uppgifter kan kontakter med hemlandet krävas för att kunna verifiera uppgifter. Den kontakten kan komma att ge hemlandets myndigheter icke önskvärd information, för det fall det är ett land med ambition att inhämta skyddsvärda uppgifter om svenska förhållanden, om att personen arbetar eller ska arbeta i en befattning med access till säkerhetskänslig verksamhet. I det fallet får den skärpta regleringen rent kontraproduktiv effekt – förutom att det också sätter personen i ett mer utsatt läge. Detsamma gäller personer som finns i Sverige med flyktingsstatus i förhållande till tidigare hemländer.

Tillförlitliga uppgifter

Att de uppgifter som lämnas under en säkerhetsprövning är tillförlitliga är av största vikt. Såsom PTS tolkar förslaget är det den enskildes ansvar att lämna alla relevanta uppgifter och att dessa uppgifter kan bedömas som tillförlitliga. Med de föreslagna tilläggen i säkerhetsskyddförordningen skärps konsekvenserna av brister i utredningen genom att bristerna ska utgöra hinder mot godkänd säkerhetsprövning.

Det kan för en enskild person, som på förhand inte är så väl insatt i den säkerhetskänsliga verksamheten som säkerhetsprövning görs emot, vara svårt att veta vilka uppgifter som kan ha betydelse för prövningen. Med koppling till vad som anförts ovan, om anknytning till utlandet, bör dessutom noteras att vissa personer kan ha mycket svårt att kontakta hemlandet för att få uppgifter verifierade. Vissa länder kan också sakna system och strukturer för verifikation av uppgifter. Hur mycket krävs för att uppgifter ska anses vara tillförlitliga – vilka utredningsinsatser krävs? Ska den som bedömer tillförlitligheten t.ex. kontrollera äktheten i handlingar av relevans, om angivna skolor och utbildningar finns i hemlandet m.m.? Här vore det önskvärt med tydligare vägledning kring hur en verksamhetsutövare ska hantera och bedöma uppgifter.

Förordningsändringarnas betydelse vid uppföljande säkerhetsprövning

Av Säkerhetspolisens hemställan framgår att ändringarna i säkerhetsskyddförordningen ska tillämpas vid uppföljande säkerhetsprövning för personer med redan godkänd säkerhetsprövning. PTS har förståelse för detta med tanke på det uppföljningskrav som finns idag och också för att dessa skärpningar ska få genomslag. Detta kan dock leda till att ett antal personer inte bedöms kunna få fortsatt godkänd säkerhetsprövning som i förlängningen därmed inte kan arbeta kvar i sina befattningar. Konsekvensen blir att verksamhetsutövare måste nyrekrytera, vilket innebär såväl kostnader som resursbortfall. En ytterligare konsekvens av detta kan bli fler arbetsrättsliga tvister.

Ekonomiska konsekvenser

PTS delar inte Säkerhetspolisens bedömning att förslagen inte innebär några ekonomiska konsekvenser. PTS menar att förslagen medför ökade administrativa kostnader bl.a. för utredningar, kostnader för vakanser samt ökat resursbehov för hantering av personuppgifter. Därutöver krävs vidareutbildning och kompetensförstärkning hos alla verksamhetsutövare för att kunna genomföra förslagen.

Övriga konsekvenser

Idag gäller inte medborgarskapskravet för enskilda verksamhetsutövare, inte för personal hos andra aktörer som verksamhetsutövare har skrivit säkerhetsskyddsavtal med och inte heller

för säkerhetsklass tre. Utifrån den föreslagna skrivningen i Säkerhetspolisens föreskrifter ska verksamhetsutövaren särskilt beakta det säkerhetshot mot Sverige som landet i fråga utgör. Det är oklart hur framför allt enskilda verksamhetsutövare och andra aktörer ska få ta del av den informationen, vilket också måste ske kontinuerligt för den uppföljande säkerhetsprövningen.

Urvalet av lämpliga kandidater för befattningar inom säkerhetskänslig verksamhet kommer att minska. Rekryteringsprocesserna blir än mer resurs- och tidskrävande vilket också kan innebära att kandidater hoppar av rekryteringsprocessen för att ta andra befattningar med snabbare processer.

PTS ser även en risk för att verksamhetsutövare kan bli mindre benägna att anmäla säkerhetskänslig verksamhet på grund av tyngre rekryteringsprocesser. I värsta fall kan förslagen innebära att verksamhetsutövare inte kan bedriva viss verksamhet då specifik kompetens endast finns i utlandet.

PTS ser mot bakgrund av de många utmaningar som lyfts ovan behov av fortsatt utredning av förslagets konsekvenser.

Detta yttrande har beslutats av divisionschefen Catarina Wretman. I ärendets slutliga handläggning har även verksjuristen Louise Steengrafe, säkerhetsskyddshandläggaren Anna Dahl samt juristen Jannike Ericson (föredragande) deltagit.